GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şêse lunî 6 fior., pe trei lunî 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 36 fr., pe şêse lunî 18 fr., pe trei lunî 9 francî.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţî.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorî nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 108. Joi 16 (28) Maiu 1885.

Braşovŭ, 15 (27) Maiu 1885.

Lungulŭ pomelnicŭ despre lucrările dietei unguresci, ce l'a cetitŭ preşedintele camerei la 21 Maiu când s'a închisŭ ântêia sesiune, ar face pe unŭ profanŭ, necunoscĕtorŭ de cele ce se petrecŭ în statulŭ ungarŭ, sĕ crêḑă că părintesculŭ guvernŭ tisaistŭ nu visêză altceva decâtŭ binele şi fericirea popórelorŭ de sub obláduirea ungurêscă şi că docila maioritate se póte duce liniştită acasă, sigură că n'a durmitŭ pe băncile dietei, ci a lucratŭ bărbătesce şi omenesce.

In adevĕrŭ multŭ s'a lucratŭ şi suntemŭ datorî sĕ ne dămŭ bine sêma de ceea ce s'a lucratŭ.

Pomelniculŭ preşedintelui camerei, cu tótă lungimea lui, încă totŭ nu e complectŭ, căcî s'au trecutŭ cu vederea tocmai lucrările, care caracterisêză mai bine scopulŭ şi intenţiunile guvernului unguresců cu privire la maioritatea poporaţiunei statului, caracterisêză sistemulŭ de guvernare şi căile pe care d. Tisza şi docila companiă voiescŭ sĕ prefacă — cum ḑicŭ ei — statulŭ ungarŭ într'unŭ raiu de fericirî, „unde nu este durere nicî întristare, ci viaţă fără de sfêrşitŭ."

Inainte de a completá noi pomelniculŭ despre activitatea dietei din ântêia sesiune, sĕ vedemŭ ce ḑicŭ foile unguresci, dar nu foile plătite din fondurile disponibile, care îşî umple colónele cu laude greţóse la adresa d-lui Tisza şi companiei, de têmă ca sĕ nu li-se ia dela gură saculŭ cu grăunţe, ci ce ḑicŭ foile oposiţiei şi anume ale celei moderate.

„Peşti Naplo" găsesce, că din tótă suma de 129 de şedinţe esenţa lucrărilorŭ dietei se resumă în trei puncte principale: abusurî estraordinare, stare financiară din cele mai critice şi nimicirea celorŭ din urmă rĕmăşiţe ale tradiţiunilorŭ liberale. Acestea suntŭ resultatele sesiunei ântêiu, pentru care compania d-lui Tisza a găsitŭ cu cale sĕ-şî sfărîme pălmile aplaudândŭ.

Cine a urmăritŭ cu deamĕruntulŭ desbaterile dietei, s'a putută convinge că partea cea mai mare de timpŭ s'a perdutŭ în desbaterî asupra bugetului şi asupra reformei camerei magnaţilorŭ.

Uşuratu-s'a bugetulŭ, pentru ca sĕ se uşureze şi spinarea bietului poporŭ de sarcinele cele grele ce le pórtă şi astfelŭ sĕ i se mai potolêscă miseria? Ferit'a Dumneḑeu! S'a îngreunatŭ, fiindcă mai trebuescŭ căpĕtuiţî mulţî necăpĕtuiţî, funcţionarismulŭ l'a găsitŭ d. Tisza pré slabŭ representantŭ la bugetŭ; s'a îngreuiatŭ, fiindcă trebue unŭ nou edificiu parlamentarŭ şi alte construcţiunî care sĕ înghiţă milióne; s'a îngreuiatŭ fiindcă 18 milióne împrumutŭ încă suntŭ grele. Şi'î dă mâna d-lui Tisza şi la ai sĕi sĕ facă totŭ ce le trăsnesce prin minte, pentru că ţêra plătesce.

S'a reformatŭ camera magnaţilorŭ. Pe base liberale? A prefăcut'o d. Tisza în cea mai aristocratică cameră, care sĕ'î jóce după cum va cânta, căcî nu principiile liberale, ci cea mai cumplită reacţiune domnesce. Şi fiindcă reacţiunea s'a arătatŭ în acéstă sesiune în tótă urâciunea ei, sĕ complectămŭ pomelniculŭ lucrărilorŭ dietei.

Afară de lucrările de mai susŭ şi altele mai neînsemnate, dar grele pentru bugetŭ, sesiunea dietei trecute s'a distinsŭ prin suprimarea ultimelorŭ rĕmăşiţe de libertate, de care se mai bucurau naţionalităţile, nerĕmânândŭ decâtŭ umbră din ea, pentru ca în sesiunea viitóre sĕ dispară şi acésta.

Mai póte fi vorbă de libertate naţională, când baionetele ne oprescŭ a ne manifesta ca Românî în celŭ mai nesupĕrătorŭ modŭ? Mai póte fi vorbă de libertatea cuvêntului, când ţi se intentêză procese pentru că cerî dreptate într'o adunare şi arăţî scăderile stăpânilorŭ? Mai póte fi vorbă de libertate de presă, când se desfiinţêză juriile, care nu placŭ stăpânilorŭ? Mai póte fi vorba de libertate individuală, când în urma denunţărilorŭ mişelescî ţi se calcă casa, fie în Năsĕudŭ, Ciuchiciu sêu Racaşdia?

Étă ce trebuia sĕ mai conţină pomelniculŭ preşedintelui camerei, căcî tóte acestea suntŭ urmările declaraţiunilorŭ neîntemeiate ale d-lui Tisza făcute la Oradea Mare şi în Cameră, şi aprobate de aprópe întregŭ corpulŭ „părinţiloru patriei", chiar şi de aceia carî se plângŭ aḑi, că d. Tisza a pornitŭ statulŭ pe periculósa cărare a reacţiunei.

Tóte aceste fapte, împlinite şi dovedite, nu facŭ însă sĕ roşêscă faţa d-lui Tisza şi a celorŭ *ejusdem farinae*, când declară, că „libertate ca în Ungaria nu mai esistă nicăirî."

Acesta'î progresulŭ ce l'a făcutŭ sesiunea ântêiu a dietei unguresci pe têrêmulŭ libertăţii. Câtŭ pentru noi amŭ ajunsŭ la convicţiunea, că în Ungaria între libertate şi despotismŭ nu este nicî o diferinţă.

CRONICA POLITICĂ.

Cestiunea succesiunii Braunschweigului este la ordinea ḑilei în Germania. Guvernulŭ prusianŭ nu voiesce cu nicî unŭ chipŭ, ca marele ducatŭ Braunschweig sĕ cadă în mânile ducelui de Cumberland şi a şi făcutŭ o propunere în acestŭ sensŭ, pe care a aşternut'o consiliului federalŭ. Motivulŭ pentru care guvernulŭ prusianŭ a făcutŭ acéstă propunere, este împrejurarea, că ducele de Cumberland nu vrea sĕ renunţe la succesiunea pe tronulŭ Hanoverei. Ḑiarele liberale germane aprobă unanimŭ propunerea d'a se eschide ducele de Cumberland dela succesiunea în Braunschweig. „National-Zeitung" pledêză pentru transformarea Braunschweigului în provinciă imperială. Foile conservatóre, care dealtmintrelea sunt susţiitórele legitimităţii, nu cutêză nicî ele sĕ combată propunerea, ba fóia liberală-conservatóre „Post" îşî esprimă chiar bucuria pentru procederea guvernului prusianŭ. Singura fóiă „Germania" desaprobêză acésta, făcêndŭ următórea observaţiune: „Se ḑice că e fericitŭ acela, care are puterea în mână. Dar odată se póte întêmpla şi altfelŭ. Prusia este puternică, dar se póte ca odată unulŭ mai puternicŭ sĕ caute a aduce la valóre aceleşî principii asupra ei."

*

In cabinetulŭ Gladstone s'au ivitŭ neînţelegerî. »Birminghamer Post«, fóia ministrului Chamberlain, comunică că aceste neînţelegerî nu suntŭ provocate nicî de cestiunea afgană nicî de cea egipténă, ci de cestiunea irlandeză. Ministrii Chamberlain şi Dilke cerŭ, ca pentru Irlanda sĕ se institue unŭ guvernĕmêntŭ localŭ, înlăturându-se mĕsurile escepţionale. Singura concesiune, ce ar puté-o face radicalii din cabinetŭ, ar fi, ca sĕ se reînoiască numai pentru unŭ anŭ legea mĕsurilorŭ escepţionale, dar sĕ fie mai puţinŭ aspră. In casŭ că Gladstone cu ai sĕi nu va face acéstă concesiune, atuncî este têmă, că Chamberlain, Dilke, Shaw-Lefevre şi póte şi alţî doi membri vorŭ eşi din cabinetŭ.

*

Corespondentulŭ lui „N. fr. Presse" comunică din Constantinopole, că lângă Dşuma, pe ţêrmulŭ stângŭ alŭ Strumei la graniţa macedonénă-bulgară, a fostŭ o ciocnire între unŭ batalionŭ de trupe turceştî şi între o bandă de pretinşî brigandî. Aceştia erau înarmaţî cu puşcî sistemŭ nou şi opuseră o resistenţă energică, până ce fură luaţî la góнă, perḑêndŭ 13 morţî, mai mulţî rănîţî şi prisonierî. Turcii urmăriră pe fugarî până la muntele Rodope, unde fură opriţî de unŭ cordonŭ militarŭ bulgarŭ sub comanda unui oficerŭ rusŭ, sub pretextŭ, că acolo ar fi graniţa între teritoriulŭ turcescŭ şi ostrumelicŭ. In cercurile politice se urmăresce cu mare atenţiune acéstă mişcare de brigandî politicî, nutrită de comitetele revoluţionare din Rumelia ostică.

Volnicii şi terorisărî.

Ciuchiciu, 23 Maiu n. 1885.

Domnule Redactorŭ! Póte că vĕ veţî fi săturatŭ de atâtea rĕporturî, ce vĕ vinŭ din tóte laturile ţêrii pentru multele volnicii ce se întêmplă în ţêra nóstră. Dar n'avemŭ ce face, trebue sĕ le dămŭ la lumină baremî pe cele mai marî, căcî de cele mĕrunte destule le trecemŭ cu vederea.

Astăḑi în 23 Maiu n. d. jude administrativŭ din Jamŭ, venindŭ în comuna Ciuchiciu, numai decâtŭ a dispusŭ a se călca casa d-lui neguţătorŭ Georgiu Nădăşanŭ jun. Pentru ce? nime nu scie, atâta scimŭ, că d. notarŭ cercualŭ şi judele comunalŭ, asistaţî de doi gendarmî, au rĕscolitŭ tóte scrisorile ce le avea amintitulŭ neguţătorŭ. Noi nu ne mirămŭ de aceea, că s'a călcatŭ casa neguţătorului, pentru că călcările de case suntŭ acuma la ordinea ḑilei, ne mirămŭ însĕ de seriositatea, cu care s'a călcatŭ, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, căcî dênşii ca Românî puteau sĕ scie, că tênĕrulŭ neguţătorŭ Nădăşanŭ nu are pitulate lucrurî de acelea, care arŭ puté periclita esistinţa patriei, pre care o iubesce, ca şi totŭ Românulŭ. Aceştî domnî petrecură unŭ timpŭ aprópe de două óre căutândŭ încóce şi încolo, până ce d-lui jude administrativ î-se făcŭ milă de dênşii şi i-a rechematŭ. Dar nu s'au dusŭ cu mâna gólă, fiindcă totŭ au aflatŭ ceva: »Istoria revoluţiunei lui Horia« edată de Nicolae Densuşanŭ, pre care mi se pare că d. jude administrativŭ a pus'o în lanţŭ sêu celŭ puţinŭ a incarcerat'o.

Subscrisulŭ de unŭ timpŭ urmărescŭ cu óre-care atenţiune cursulŭ trebilorŭ comunale şi aflu, că acéstă călcare de casă nu a avutŭ altŭ motivŭ, decâtŭ o simplă intimidare, pentru ca amintitulŭ neguţătorŭ are o trecere însemnată la poporŭ şi totŭ cam sub conducerea lui se mişcă opiniunea publică în comună şi pentru că acésta nu e tocmai după voia celorŭ dela putere, prin asemenea apucăturî intenţionêză a-i slăbi popularitatea, dară sĕ înşală rĕu, pentru că în ce mĕsură îlŭ terorisêză, în aceea mĕsură îi cresce vaḑa la poporŭ. D. jude administrativŭ, mi-se pare, că în astă privinţă a fostŭ sedusŭ, şi nicî nu putemŭ presupune, că d-sa ar fi făcutŭ acestŭ pasŭ de sine, cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că la o altă ocasiune cu presenţa sa a contribuitŭ multŭ, că nisce controverse bisericescî s'au resolvatŭ aşa cum au trebuitŭ. Altcum şi de astă dată s'a adeveritŭ în tótă deplinătatea sa proverbulŭ: „Parturiunt montes!"

Când scriu aceste rĕndurî tênĕrulŭ neguţătorŭ din Racaşdia Ioanŭ Pentra aduce scirea, că şi casa dênsului a fostŭ călcată totŭ astăḑî. *Ioanŭ Vulcanŭ* sen., parochŭ şi prot. emeritŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Regimentulŭ românŭ ardelénŭ de infanteriă Nr. 31 Mecklenburg-Strelitz, care în timpulŭ de faţă se află în Viena şi care la 1809 a luatŭ parte la lupta dela Aspern, 'şî-a serbatŭ la 22 Maiu aniversarea acelei gloriόse ḑile. Regimentulŭ în mare ţinută s'a dusŭ de diminéţă la Aspern, unde s'a făcutŭ serviţiu divinŭ, ér colonelulŭ Heillinger a adresatŭ o vorbire regimentului.

—0—

Ministrulŭ de comunicaţiune a interḑisŭ intrarea în ţêrile corónei unguresci ḑiarului »Rĕşinarulŭ« ce apare

în Bucureşcĭ, care é identicŭ — ḑice ministrulŭ — cu »Uuitatea Naţională« deja oprită.

—0—

Emigraţiunea continuă în comitatulŭ Wieselburg, în Ungaria. In timpŭ fórte scurtŭ au trecutŭ la America 118 persóne.

—0—

Casina naţională din Pesta a trimisŭ societăţii de maghiarisare din Cluşiu 1000 fl., ér baronulŭ Ludovic Iosika sen., baronésa Iosefina Iosika, baronii Samuil, Ludovic şi Gabriel Iosika câte 100 fl.

—0—

Societatea tinerilorŭ comercianţĭ românĭ din locŭ 'şĭ-a ţinutŭ maialulŭ Duminecă, după cum ilŭ anunţase, în Ştejerişŭ. Timpulŭ posomorâtŭ n'a fostŭ nicĭ o piedecă, pentru ca petrecerea sĕ fie câtŭ se póte de veselă şi animată. A participatŭ multă lume, fiindŭ representată în frumosŭ numĕrŭ şi corpulŭ oficerescŭ. Intre notabilităţile oraşului amŭ observatŭ pe domnulŭ comandantŭ de brigadă, d-nulŭ căpitanŭ alŭ oraşului, d-nulŭ procurorŭ. ş. a. Tinerii comercianţĭ au primitŭ pe toţĭ cu deosebită amabilitate. Loculŭ de danţatŭ a fostŭ frumosŭ decoratŭ veselia a urmatŭ neîntreruptŭ până la întórcere.

—0—

Profesorulŭ dela universitatea din Cluşiu Dr. Desider Farnos a propusŭ sĕ se ridice pe câmpulŭ de luptă dela Sighişóra, unde se bănuesce că a căḑutŭ Petőfi, unŭ monumentŭ de granitŭ. Pe de altă parte Dr. Aurel Török va face săpăturĭ, ca sĕ adune osĕmintele honveḑilorŭ căḑuţĭ acolo.

—0—

Pĕrechea regală română a plecatŭ la Sinmaringen. Se scie că prinţulŭ Anton de Hohenzollern, părintele Regelui, e greu bolnavŭ.

—0—

Ni se scrie din Brăila, că cu ocasiunea serbărei de 3/15 Maiu clubulŭ societăţii »Carpaţii« a votatŭ 100 lei din fondulŭ sĕu, ér d. P. Boncotescu a datŭ asemenea 100 lei pentru ajutorarea studenţilorŭ din Cluşiu, cărora li s'au detrasŭ bursele.

—0—

In sĕptĕmâna trecută s'a dĕrîmatŭ în Mezőheyes unŭ edificiu ce se construia, îmormêntândŭ sub dĕrîmăturile sale numeroşĭ lucrătorĭ. Trei din ei muriră la momentŭ, mulţĭ sunt greu rĕniţĭ.

—0—

După manevrele din anulŭ acesta, batalionulŭ 28 de vênătorĭ din Sibiu va pleca la Făgăraşŭ ca garnisónă a acestui oraşŭ, ér batalionulŭ din regimentulŭ 82 de infanteriă, ce staţionéză în Orlatŭ, va veni în Sibiu, unde va şi rĕmâné.

—0—

In Cracovia s'a publicatŭ la 20 Maiu unŭ apelŭ către toţĭ Slavii, ca sĕ contribue la ridicarea unui monumentŭ în Velehrad în amintirea serbărei lui Cirilŭ şi Metodiu. Monumentulŭ se va aşeḑa pe pămêntŭ adusŭ din tóte ţĕrile slave.

———

Corespondenţă din Bucovina.

Cernăuţĭ, Maiu 1885.

Multŭ timpŭ a trecutŭ şi nimene nu'şĭ aduce aminte de Românii din Bucovina. In urmă trecu timpulŭ de letargiă şi aḑi, de iai ḑiarele românescĭ din Ardélŭ în mânĭ vei, găsi din când în când câte ceva. Câţiva tinerĭ, nobilĭ în sentimente şi aspiraţiunĭ vreu sĕ stérgă rugina cea veche şi, luând condeiulŭ în mână dau câte ceva la lumină, voindŭ astfelŭ a combate rĕulŭ.

Dacă voiescĭ ca într'o ţéră sĕ fie bine, trebue mai întêiu — sĕ fiă o reacţiune — şi acéstă reacţiune se află deja la noi, graţiă acestorŭ tinerĭ, pe carĭ îi aşteptă însă o aspră recompensă. Ḑicŭ aşa, căcĭ articulele publicate în urmă în „Gazeta Transilvaniei" au datŭ multŭ de lucru celorŭ cu musca pe căciulă de-a afla cine-i autorulŭ séu autorii acelorŭ articule. Preoţimea s'a juratŭ, că de-l va afla şi va fi din pĕcate din céta lorŭ sĕ-lŭ dea de viu fără cruce, fără carte, în ghiarăle lui Scaraoţchi, ér' de vorŭ fi civilĭ vor muceḑi, roḑêndu'şĭ cótele fără de a căpĕta u n a d j u t u m. Sĕrmanii autorĭ ce-i aşteptă, dacă nu sciu a'şĭ pune frêu limbuţei lorŭ. Ér' ei nu voiescŭ sĕ ţie contŭ, ci rîdŭ de jurămintele lorŭ şi se îmbărbătéză a combate relele şi pe viitorŭ, — căcĭ nu se opunŭ legii, ci nepotismului şi protecţiunei.

Ca se vĕ spunŭ despre clerulŭ nostru, care prin purtarea lui popa D... a devenitŭ proverbialŭ — voiescŭ de-o cam dată sĕ reproducŭ liberŭ cuvintele unui duşmanŭ de mórte alŭ Româniloru de aicĭ, care scrie în „Bukowinaer Rundschau" din 14 Maiu cam urmatórele: „O preotésă devenĭ prin meşteşugŭ în posesiunea unei pĕreche de cisme galbene, pe carĭ le cumpĕrase Don juanulŭ soţŭ, sĕ le dea ca recompensă dulcineii sale pentru sĕrutărĭ amorósе şi tainice." Écă ce scriu străinii de noi, fiindcă nu ne scimŭ ţiné la înălţimea nóstră. Pĕrintele D...., altfelŭ omŭ voinicŭ şi puternicŭ în ale sale încă de când era băêtŭ şi se juca cu dovlecii, (bostanii) căpĕtă ca pedépsă Bosancii, unde aḑi poporulŭ se revóltă şi nu mai voiesce sĕ scie nicĭ de popa, dér nicĭ de D-ḑeu.

Părintele Z.... însĕ, deórece demnitatea de consilier este, slavă D-lui, grasă, ba încă prea, căcĭ venalitatea şi-a aflatŭ omulŭ în d-sa, dreptŭ argumentŭ sunt 300 de fior. puşĭ în plicŭ daţĭ de G.... ca sĕ-i dea o parochiă. D-sa îi promite, dér deórece părintele T... da 400, acesta o căpĕtă — ér celălaltŭ rĕmâne buzatŭ. Trece unŭ timpŭ şi păr. G. competéză pentru Costescĭ, consilierulŭ Z... se opune cu tótă puterea, şi sciţĭ de ce? pentru că n'a primitŭ încă vr'o 300 fl.

Banii şi protecţia îţĭ dau parochii după placŭ, ér sciinţa îţĭ aduce numai rîsŭ. De aceia nicĭ nu-i mirare. dacă cei mai mulţĭ din preoţii noştri nu se ocupă seriosŭ cu studiulŭ încă din institutŭ. Se afurisescŭ că'n viaţa lorŭ nu vorŭ mai prinde o carte în mână, dreptŭ probă este că pentru conferinţele pastorale de dau 2—4 elaborate carĭ se cerŭ, ceialalţĭ, nĕmurĭ cu protopopii, cer scusă pentru că sunt ocupaţĭ — cu ce? dacă mi-e permisŭ a întreba. Cu . . . rĕspundă ei, eu nu scriu subiectivŭ.

Am avutŭ ocasiune a vedé fabrica de teme şi predice a preoţimei din Bucovina, care-i în seminarulŭ clericalŭ. Tinerii din anulŭ alŭ IV, ca unii, carĭ învaţă Omeletica, se deprindŭ în traducerea predicelorŭ după cele nemţescĭ, ér preoţii bĕtrânĭ se fălescŭ c'ar fi producte ale d-lorŭ.

Nu ar fi bine ca d-nii protopopĭ sĕ se recruteze din cei mai cu carte, ér nu din cei cu protecţiă? Avem vacante tocmai câteva posturĭ de protopopĭ, ér misterulŭ cum vorŭ fi ocupate estĕ ascunsŭ în sînulŭ protecţiunii şi póte şi alŭ simoniei. Sĕ aşteptămŭ puţinŭ şi vomŭ vedé.

Aşŭ avé încă multe a vĕ spune, pe carĭ însĕ le stingŭ, căcĭ am de gândŭ sĕ le tipărescŭ într'o broşură separatŭ şi sĕ le împartŭ grătuitŭ acelora, carĭ ar dorí sĕ scie, ce sĕ petrece pe la noi; până atuncĭ însĕ „videant consules."

„Ilŭ sciţĭ."

O rectificare.

Cernatulŭ Sĕcelelorŭ, 14 Maiu 1885.

Domnule Redactorŭ! In »Kolozsvári Közlöny« Nr. 111 a apărutŭ o corespondinţă din Sĕcele, că Românii de aicĭ arŭ fi luatŭ parte cu grămada la piesele teatrale jucate de artistulŭ maghiarŭ Kovacs Gyula, bătêndu-se după locurĭ şi că în urmă »aceştĭ ómenĭ« (Românii) l'arŭ fi aşteptatŭ până la 2 óre din nópte în ambitulŭ hotelului Paonnia, unde eu l'aşŭ fi întêmpinatŭ cu vorbirĭ clasice şi toaste între păhare ridicându-lŭ la demnitatea de »rege« etc.

In adevĕrŭ la teatru, atuncĭ precând se producea d. Kovacs, au participatŭ şi vre-o 8 Românĭ dintre inteliginţă; dar nu s'a prea îmbulzitŭ nimenea după locurĭ, căcĭ în sala hotelului Internaţionalŭ mai era încă destulŭ spaţiu de ocupatŭ.

Afirmarea corespondentului, că amŭ fi aşteptatŭ până la 2 óre nóptea sub gangulŭ hotelului Panonia ca sĕ vedemŭ faţa şi ochii d lui Kovacs, este o simplă scornitură şi asigurŭ pe invenţiosulŭ corespondentŭ, că încă până astăḑĭ nu s'a născutŭ Maghiarulŭ acela valorosŭ, pre care eu séu altŭ Românŭ de aicĭ sĕ ne vedemŭ necesitaţĭ a-lŭ aştepta în astfelŭ de modŭ dejositorŭ pentru noi.

După teatru eu m'am întâlnitŭ la Panonia cu menţionatulŭ artistŭ Kovacs şi făcêndu-i cunoscinţa prin recomandare, amŭ avutŭ între noi vorbirĭ de convenienţă.

Domnulŭ corespondentŭ maghiarŭ din Sĕcele, căruia, după cum se vede, îi place a mistifică adevĕrulŭ în interesulŭ şi vaḑa propriă maghiară, sĕ fiă bunŭ pre viitorŭ a scrie în ḑiare astfelŭ de fantasmagorii şi invenţiunĭ ridicule şi dejositóre despre ai sĕi.

G. Urdea, preotŭ.

———

Trăsurĭ din viéţa lui Victorŭ Hugo.

Despre nemuritorulŭ poetŭ francezŭ circuléză în publiculŭ parisianŭ puţine anecdote. Unele din acestea le vomŭ aminti aci. Victorŭ Hugo era cunoscutŭ de unŭ mare teistŭ şi se ţinea fórte multŭ la idea sa personală despre Dumneḑeu. Convingerea religiósă a poetului adeseorĭ făcea pe amicii sĕi intimĭ sĕ-lŭ nĕcăjéscă. Intr'o séră întră agentulŭ de teatru, ateistulŭ Schoelcher, în salonulŭ poetului, udatŭ cu totulŭ de plóiă, şi scuturându-se ḑise: »Décă ar fi esistatŭ Dumneḑeu, ar fi concesŭ elŭ, ca sĕ fiu aşa de udatŭ?« La acésta rĕspuuse Victorŭ Hugo: »Décă Dumneḑeu n'ar fi esistatŭ, ai fi pututŭ atuncĭ găsi aci unŭ focŭ aşa de frumosŭ?« — Până în anulŭ 1878 locuia poetulŭ în catulŭ alŭ treilea alŭ unei case din Rue de Clichy. Vĕduva fiului sĕu celui mai bĕtrênŭ, care se mărită mai târḑiu după cunoscutulŭ ḑiaristŭ parisianŭ şi deputatŭ M Lokroy, locuia dimpreună cu soţulŭ ei şi cu cei 2 copii din căsătoria primă, renumiţii nepoţĭ ai poetului, Jeanne şi Georges, în aceiaşĭ casă şi se mută cu poetulŭ în anulŭ 1879 în »Avenue Victorŭ Hugo« (odinióră Avenue d'Eylau.) Aci locuia Victorŭ Hugo într'unŭ micŭ hotelŭ, ce aparţinea princesei de Lusignan. Elŭ voi nu de multŭ sĕ cumpere acestŭ hotelŭ, totuşĭ preţulŭ de 700,000 de francĭ îi era pré mare. — »Cum, ḑise elŭ princesei. pentru o casă mică cerĭ D-ta 700,000 de francĭ?« — »Scusaţĭ, D-le Hugo, rĕspunse isteţa damĕ aristocratică, mica casă, între fraţĭ este vrednică de acestŭ preţŭ, este o casă istorică. Nu uitaţĭ, că casa acesta a gustatŭ fericirea de a fi locuită mai mulţĭ anĭ de Victorŭ Hugo!«

Cu totŭ complimentulŭ graţiosŭ, nu se îndură poe

FOILETONŬ.

Poporaţiunea română şi recensĕmêntulŭ poporaţiunei dela începutulŭ anului 1881.

b) Românii suntŭ în maioritate r e l a t i v ă în următórele douĕ comitate:

1. Timişŭ, 396,045 loc., între carĭ 154,557=39·02% R.
2. Braşovŭ, 83.929 » » „ 30,364=36·18 » ,

Aceste comitate împreună au unŭ teritoriu de 8,932 Km. ☐ cu 479,974 locuitorĭ, între carĭ 184,915=38·52% suntŭ Românĭ. Adevĕratŭ, că aceste doue comitate nu stau în legătură directă unele cu altele, dar fiindcă între ele esistă comitatele: Făgăraşŭ, Sibiiu, Uniădóra şi Caraşŭ-Severinŭ cu maioritate absolută română, totuşĭ stau în legătură directă cu teritoriulŭ marelui contingentŭ românescŭ.

c) Românii suntŭ în minoritate considerabilă între 44—26% în următórele comitate:

1. Bihorŭ, 446,777 l., între carĭ 192,843=43·16% R.
2. Têrn. mare, 132,454 » » „ 53,341=40·27 » ,
3. Mur.-Turda, 158,999 » » » 55,724=35·04 » ,
4. Satu-mare, 293,092 » » » 102,130=34·85 » ,
5. Marmaţia, 227,436 » » » 58,925=25·91 » »

Aceste cincĭ comitate, carĭ au unŭ teritorŭ de 35,205 Km. ☐ cu 1.258,758 locuitorĭ, între carĭ celŭ puţinŭ 462,957=36.79% suntŭ Românĭ, — asemenea nu stau tóte în legătură directă unele cu altele, dar în totalitate şi aceste îşĭ au legătura lorŭ directă cu contingentulŭ celŭ mare românescŭ alŭ celorlalte comitate susŭ numite.

d) Românii sunt în m i n o r i t a t e în următórele şépte comitate, şi anume:

1. Torontalŭ, 530,988 loc. între carĭ 81,729=15.39% Rom.
2. Ugocea, 65,377 » „ 8,419=12.88 , »
3. Trei-sc., 125,277 » „ 16,015=12.78 » »
4. Ciucŭ, 110.940 » » 13,337=12.02 » »
5. Cianadŭ, 109,011 » » 11,682=10.72 » ,
6. Odorheiu, 105,520 » , 3,217= 3.05 , »
7. Bichişiu, 229,757 » » 5,613= 2.45 » „

Aceste comitate cu unŭ teritoriu de 27,529.18 Km. ☐ în estensiune şi cu 1.276.870 locuitorĭ, între carĭ sunt peste totŭ celŭ puţinŭ 140,006=10.97% Românĭ,— se apropiă de linia de demarcaţiune a contigentului românescŭ, cu care şi aceste îşĭ au lagătura lorŭ directă, geografică şi naturală.

Apoi în specialŭ, ceea ce se ţine de cele 15 comitate t r a n s i l v ă n e n e de ástăḑĭ, aceste au unŭ teritoriu de circa 56,000 Km. ☐ cu 2.084,048 locuitorĭ, între carĭ R o m â n i i sunt representaţĭ cu celŭ puţinŭ 1.184,883=56.86% m a i o r i t a t e a b s o l u t ă; — dar decă peste totŭ luămŭ împreună şi î n t r e g u l ŭ c o m p l e x ŭ g e o g r a f i c ŭ alŭ celorŭ 26 comitate susŭ specificate, aflămŭ pe întregulŭ teritoriu alŭ acestora de circa 127,000 Km. ☐, între 5.238,878 locuitorĭ, R o m â n i i suntŭ representaţĭ cu cifra minimală de 2.398,138=45.78% m a i o r i t a t e r e l a t i v ă destulŭ de însemnată, mai cu sémă décă luămŭ în considerare, că totŭ pe acestŭ teritoriu elementulŭ maghiarŭ este representatŭ numai cu cifra maximală de abia 1.578,257=30.12%, şi care elementŭ în tendinţele sale de amalgamisare mai este încă contrabalanţatŭ prin 653,760=12.48% Germanĭ şi prin 608,723=11.62% poporaţiune de alte limbĭ, nu străine — cum ḑicŭ oficioşii —, ci indigene, séu patriotice.

Teritorulŭ acestorŭ 26 comitate este aşa dar acelŭ teritoriu în statulŭ ungarŭ, pe care Românii, ca cei mai numeroşĭ, au sĕ'şĭ desvólte forţele lorŭ pe tóte terenurile vieţii omenescĭ, sĕ-şĭ elupte drepturile, carĭ li se cuvinŭ în unŭ statŭ civilisatŭ şi sĕ dea peptŭ cu tóte tendinţele de desnaţionalisare, carĭ în ḑilele nóstre începŭ a'şĭ ridica capulŭ în modŭ atâtŭ de ameninţătorŭ.

Afară de acestŭ teritoriu — firesce totŭ după datele oficióse şi după starea poporaţiunei dela finea anului 1880 — s'au aflatŭ fórte puţinĭ Românĭ, şi anume: in 11 comitate din stânga Dunării 282=0.02%, în 11 comitate din drepta Dunării 1183=0.05%, în 5 comitate dintre Dunăre şi Tisa 1381=0.06%. în 8 comitate

tulŭ sĕ dea acelŭ preţŭ înfricoşatŭ; de aceea îşĭ procurà elŭ în anulŭ trecutŭ unŭ locŭ învecinatŭ, pe care voia sĕ ḑidéscă o casă corĕspunḑĕtóre trebuinţelorŭ sale. Mórtea însĕ i-a zădărnicitŭ planulŭ. Intre amicii cei mai intimĭ ai sĕi se afla şi d-na Tola Dorian, o damă mĕrunţică şi cu pĕrŭ albŭ, care se numĕră între adoratorele cele mai înfocate ale poetului. In hotelulŭ Victorŭ Hugo se ţinéu adeseorĭ micĭ prânḑurĭ intime, la carĭ luau parte amicii poetului Monselet, Vacquerie, secretarulŭ lui Victorŭ Hngo, M. Richard Lesclinde şi alţii mulţĭ. După prânḑŭ, în timpulŭ căruia îi plăcea poetului a-şĭ espune mai binc amintirile sale şi a conduce conversaţiunea prin idei nimerite şi pline de spiritŭ, trebuiau óspeţii sĕ se retragă în apartamentele lui Locroy, deórece în locuinţa poetului era oprită fumarea. Dupăce óspeţii fumau, veniau érăşĭ în salonŭ, unde găséu pe poetŭ înconjuratŭ de unŭ cercŭ de óspeţĭ lângă colţulŭ căminului, pe care elŭ îlŭ numia „le bastion« (meterezŭ). Pe când vorbiau ei odată, câte vrute şi nevrute, ḑise elŭ: „După mórtea mea se vorŭ găsi dulapurile şi lăḑile mele, cărţĭ şi bijuterii de o valóre nepreţuită. Totŭ asemenea şi mii de scrisorĭ nedeschise, căcĭ încă de mulţĭ anĭ nu mai cetescŭ scrisorile ce le primescŭ. Totŭ atâtŭ de puţinŭ deschidŭ eu pachetele cu darurĭ şi lucrurĭ de artă, carĭ mi sĕ trimetŭ. Luaţĭ apoi în vedere massa, mulţimea nespusă de stofe, de mobile, arme şi curiosităţĭ de totŭ felulŭ, carĭ le-amŭ strînsŭ în timpulŭ călĕtoriei mele, dar niciodată nu le-amŭ despachetatŭ: atuncĭ vĕ puteţĭ face ideă, ce spaţiu cuprindŭ magazinele mele.«

Sentintele sale pronunţate în cercurĭ intime asupra apariţiunilorŭ literare se deosebiau, ca totŭ ce Victorŭ Hugo a ḑisŭ şi a scrisŭ, prin o scurţime precisă. Se vorbiau odată de Theophile Gauthier. Dupăce cei presenţĭ îşĭ daseră părerile asupra acestui poetŭ. luà cuvêntulŭ Victorŭ Hugo: „Elŭ a posedatŭ unulŭ dintre cele mai marĭ spirite, una dintre cele mai marĭ inimĭ?‘ Hugo între altele ḑicea despre Emile Augier: S'a întorsŭ omulŭ, mi-a declaratŭ în alta ḑi la academiă, că s'a înşelatŭ timpŭ de 20 de anĭ. Elŭ este unŭ omŭ încântătorŭ cu mare spiritŭ şi cu mare coeur, şi eu îlŭ iubescŭ.« — Emile Zola nu se putea bucura de favorulŭ lui Victorŭ Hugo. Romanticulŭ nu iubia pe naturalistulŭ din cause uşorŭ de priceputŭ. Cu tóte acestea spunea de elŭ: »Acesta este unŭ tênĕrŭ bine însestratŭ, dér trebuia sĕ citéscă pe Aeschyle.« De lules Simon se esprimà elŭ odată astfelŭ: »Caracterulŭ sĕu nu ajunge la talentulŭ sĕu; dér a adusŭ lucrului bunŭ bune servitii.«

Victorŭ Hugo lucra mai multe óre pe ḑi şi timpulŭ rĕmasŭ îlŭ sacrifica nepoţilorŭ sĕi, cu carĭ făcea preumblărĭ şi escursiunĭ. Mai adeseorĭ însĕ făcea singurŭ escursiunile, de obiceiu pe imperiala dela omnibuse. In tóte părţile îşĭ făcea observările şi descoperirile sale, totuşĭ prefera părţile vechi ale oraşului celorŭ nouĕ şi pe sĕracĭ celorŭ bogaţĭ. Când făcea escursiunile acestea nu-i plăcea se fiă recunoscutŭ, dér acésta se întêmpla în cele mai multe casurĭ, îlŭ salutau cu umilinţă şi atuncĭ Victorŭ Hugo rĕspundea cu o strângere de mână în drépta şi în stânga. Era fórte vânjosŭ. Intr'o ḑi de érnă frigurósă, când era încă tênĕrŭ, venì d-na Dorian sĕ-lŭ ia la preumblare într'o trăsură deschisă; poetulŭ se urcà în trăsură îmbracatŭ fiindŭ numai cu o jachetă (rocŭ) »Şi paltonulŭ d-tale?« întrebà dama. »Ah, paltonulŭ meu!‘ rĕspunse poetulŭ. »Eu nu amŭ paltonŭ, n'amŭ avutŭ nicĭ odată, d-ta scii că eu atâtŭ vara câtŭ şi iarna umblu cu acelaşĭ costumŭ: Paltonulŭ meu este juneţe mea.‘

Se scula cam de diminéţă, dér nu la o óră hotărîtă, ci când se deştepta. Indată ce se îmbrăca, se apuca de cetea ḑiarele, şi încă unŭ numĕrŭ însemnatŭ; fóia sa de predilecţiune era »Rappel.«

Victor Hugo mânca multŭ şi bine, fără de a fi toc mai gourmand. Mergea la senatŭ, alŭ cărui membru era, şi academia francesă îlŭ vedea regulatŭ, când în ordinŭlŭ de ḑi se afla pusă o nouă alegere. După ce lua dejunulŭ se retrăgea în cabinetulŭ sĕu de lucru, care conţine lucrurĭ fórte interesante. Dintre tóte însĕ celŭ mai interesantŭ lucru, ce-lŭ posede casa şi care se aflá în odaia de durmitŭ, este dulapulŭ de ferŭ aşeḑatŭ în părete, în care se află diferite manuscripte rĕspândite, pe carĭ le-a scrisŭ poetulŭ în decursulŭ vieţii sale; Victorŭ Hugo le-a lăsatŭ în testamentulŭ sĕu bibliotecei naţionale.

In relaţiunile private se deosebea poetulŭ prin modestia înfăţişării sale şi prin o veseliă naturală. Pe ambii sĕi nepoţĭ îi iubea poetulŭ preste mĕsură. In »L'art d'être grand-père,« şi şi în alte părţĭ în opurile sale mai nouĕ se arată slăbiciunea acésta, care o simţia poetulŭ în o aşa mare mĕsură. Iĭ plăcea sĕ se jóce cu ei şi deja în anulŭ acesta a funcţionatŭ ca moşulŭ balului de copii, datŭ în opera cea mare din Parisŭ. Aceea ce a scrisŭ elŭ despre lumea copiilorŭ, în ce privesce frumseţea, n'are păreche în literatura tuturorŭ popórelorŭ. Idea familiară se desvoltase în elŭ fórte tare, cu tóte că scia, la ce nenorocirĭ este espusŭ bărbatulŭ în relaţiunile sale familiare. Soţia sa iubită, care scrisese deja o carte în 2 tomurĭ despre elŭ (»Victor Hugo, raconte par un témoin de sa vie«), îşĭ permitea libertate cam mare faţă cu Saint-Veuve, renumitulŭ criticŭ, unica sa fiică s'a înecatŭ şi ambii sĕi copii muriră, tocmai când ajunseră vêrsta de 30 de anĭ, de oftică. Cu tóte aceste catastrofe multiple rĕmase inima sa neposomorîtă, spiritulŭ sĕu activŭ şi trupulŭ sĕu nevătămatŭ, până când bóla îlŭ aruncà pe patulŭ de mórte.

Vocĭ din publicŭ*).

După-ce pré sciutŭ este, că unŭ membru din corpulŭ junimei comerciale după 2—3 pahare de vinŭ manitestă nisce maniere necalificabile, de aceea nu numai că e de doritŭ, ci este chiar o neccesitate imperativă, ca ceilalţĭ membri pe unŭ astfelŭ de individŭ, care are purtare atâtŭ de scandalósă, ca cum o arată acelŭ órecare june nu numai cu ocasiunea maialului comercianţilorŭ din anulŭ acesta, ci şi din alţĭ anĭ, séu sĕ'lŭ pună pentru ḑiua aceea sub asuspiciele unei siguranţe corĕspunḑĕtóre séu sĕ'lŭ provadă cu unŭ felŭ de aparatŭ. pe care l'amŭ puté numi -- botniţă. N.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Petersburg, 27 Maiu. — Aprópe de Rostov a deraliatŭ trenulŭ de călĕtorĭ. S'au nenorocitŭ 20 de călĕtorĭ şi au muritŭ 3 funcţionarĭ dela calea ferată.

DIVERSE.

Unŭ esamenŭ. — Intre maturisanţii unui gimnasiu din Pesta domnia de vre-o câteva ḑile o mare nelinişte. Esamenele scripturistice de maturitate erau aprópe şi candidaţii sciau fórte bine, că acum erau avisaţĭ fiecare la cunoscinţele ce şi le câştigase. Pentru de a puté ajutá acestui rĕu câtŭ le sta în putere şi de a îndreptá puţinŭ sórtea capriciósă, într'o adunare generală conchemată spre acestŭ scopŭ se sfătuiră asupra modalităţilorŭ mai însemnate pentru finirea acţiunii. Tinerii domnĭ părură fórte mulţumiţĭ cu resultatulŭ finalŭ. Ora frigurilorŭ esamenului se apropià. Dupăce directorulŭ le comunicà formele obicinuite, în carĭ îi făcea atenţĭ sĕ se feréscă de orice schimbŭ de părerĭ între dênşii, li s'a datŭ de comitetulŭ de supraveghere ca temă de lucratŭ unŭ pasagiu greu din Tacit. 32 de condeie lunecau suspinândŭ pe hârtiă. Profesorulŭ supraveghiatorŭ trebui sĕ-şĭ încordeze atenţiunea asupra unui tênĕrŭ candidatŭ, care şedea retrasŭ în băncile din urmă, şi care înainte cu câteva ḑile era slabŭ ca o scrumbiă, ér acum peste nópte luase nisce dimensiunĭ fórte marĭ. Fiindŭ lucrulŭ acesta fórte bătătorŭ la ochĭ celui care supraveghia, cu atâtŭ mai multŭ trebuia elŭ sĕ pue mai mare pondŭ pe prepusulŭ sĕu, că studentulŭ şi ar fi luatŭ refugiulŭ la o înşelătoriă, cu câtŭ acésta de câte orĭ profesorulŭ îşĭ arunca privirea la elŭ, ca pĕtrunsŭ de unŭ curentŭ electricŭ, se strîngea totŭ mai multŭ. Pedelulŭ, care sta la uşă. a fostŭ însărcinatŭ, ca sĕ cheme pe directorulŭ şi în presenţa acestuia sĕ statorescă unŭ esemplu. Directorulŭ venì, şi chemà profesorulŭ pe sĕrmanulŭ inculpatŭ, pe care încă de mai înainte avea nĕcazŭ. Şi acum începù cercetarea. Sĕrmanulŭ pĕcătosŭ, care din crescetŭ până'n tălpĭ înota în năduşélă, fù provocatŭ, ca sĕ dea afară contra-banda de clasicĭ, şi în casŭ contrarŭ se va păşi la visitarea trupului şi inculpatulŭ va trebui se îndure cea mai grea pedépsă. Tremurândŭ negà elŭ că ar avé ajutorŭ la elŭ şi din causa acésta trebuiră sĕ-lŭ desbrace. Cerberulŭ scólei — pedelulŭ — păşì înainte, ca sĕ-şĭ facă datoria. Mai ânteiu descheià nasturii dela haină şi visità busunarele laterale. „2 batiste,« anunţà elŭ cu supunere. Haina se aşeḑă josŭ, a doua haină ese la ivélă; de cărţĭ şi de astfelŭ de contra-bande nicĭ o urmă. Apărŭ după aceea la lumina ḑilei în ordinea următóre: 2 giletce, o haină vătată grósă şi o flanelă de ale Dr. Jäger. Mai departe nu era nimicŭ. In timpulŭ acestei manipulaţiunĭ, care răpise atâta timpŭ, colegii ceilalţĭ au manipulatŭ — se înţelege în sensulŭ lorŭ. La momentŭ se întocmì unŭ birou de corespondenţe, hârtii scrise mergeau din mână în mână şi nicĭ pe liberatorulŭ generalŭ, care îşĭ jucase rolulŭ sĕu ca artistŭ în îmbrăcăminte fórte bine, nu-lŭ uitară recunoscĕtorii colegĭ. Ca gratificaţiune îi trămiseră în caetŭ o mică »carte postală cum se facŭ lucrările latine bune.« Profesorului însĕ, care se înşelase atâtŭ de amarŭ în speranţele sale, îi rĕspunse şiretulŭ nostru la întrebarea acestuia, de ce s'a încărcatŭ cu atâtea haine, că timpulŭ era cam rece şi în lipsa unui pardesiu şi-a ajutatŭ în modulŭ acesta, pentru ca sĕ fiă feritŭ de rĕcélă.

*) Pentru cele cuprinse sub acéstă rubrică redacţiunea nu este responsabilă.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

---

din drépta Tisei 258=$0.02^0/_0$; în 2 comitate din stânga Tisei: Hoidu 58=$0.03^0/_0$, Sobolciu 1735=$0.81^0/_0$, în graniţa croată 1138=$0.16^0/_0$, în Croaţia 906=$0.08^0/_0$ şi în Fiume 6=$0.03^0/_0$ din. poporaţiunea de acolo, — la olaltă: 6947 Românĭ. Este de notatŭ aicĭ, că numai trei comitate suntŭ, între cele 63 comitate transilvănene, bănăţene şi ungurene cu unŭ teritoriu de 279.749,68 Km. □, în carĭ nu s'ar fi aflatŭ sufletŭ de românŭ, şi anume: în Arva şi Lipto, unde Slovacii cu 96 28, resp. $93.67^0/_0$, şi în Vesprem, unde Maghiarii cu $82.36^0/_0$, sunt în maioritate absolută. Aşa dar în 34 comitate d'ale Ungariei se află fórte puţinĭ Românĭ. La începutulŭ anului 1881 poporaţinnea presentă a întregului statŭ ungar, împreună cu Fiume şi Croaţia, s'a urcatŭ la cifra de 15.642,102 poporaţiune civilă şi 97,157 miliţia activă.

Din poporaţiunea civilă presentă, computândŭ proporţiunalŭ şi copii micĭ, carĭ n'au sciutŭ vorbí, Maghiarii au avutŭ $41.21^0/_0$=6.445,487, Slavii (Slovacĭ, Sêrbĭ şi Croaţĭ) $27^0/_0$, după carĭ apoi urméză Românii cu $15.38^0/_0$=2 405,085, unde sunt socotiţĭ şi cei 6947, carĭ au căḑută afară de linia de demarcaţiune a marelui contigentŭ românescŭ din cele 26 comitate. Şi acum, décă vomŭ mai adaoge încă 14,945, ceea ce proporţiunalŭ ni se cuvine din miliţia activă, suma tuturorŭ Româniloru, din ţerile corónei ungare, la începutulŭ anului 1881 ar fi fostŭ: 2.420,030, aşa dar nicĭ chiar $2^1/_2$ mil.

In cele mai susŭ ḑise amŭ arătatŭ motivele şi causele pentru carĭ nu ne putemŭ încrede în esactitătea acestorŭ cifre, dar mai este încă o împregiurare, la care avemŭ sĕ mai reflectămŭ, şi anume: poporaţiunea Ungariei propriu ḑisă împreună cu Transilvania, în decursulŭ deceniului trecutŭ 1870—1880, în generalŭ abia a crescutŭ cu $1·23^0/_0$=167,377, pre când crescerea elementului maghiarŭ este calculată cu $4·45^0/_0$=272,750, ér Românii în locŭ de a cresce şi ei cu ceva, séu celŭ puţinŭ în locŭ de a rĕmâné staţionarĭ, ar fi scăḑutŭ cu $7.94^0/_0$=207,245, ceeace décă ar fi adevĕratŭ şi s'ar continua şi în realitate totŭ aşa, cum au făcutŭ oficioşii calcululŭ pe hârtiă, atuncĭ ne-amŭ puté numĕra anii; pentru că atuncĭ în decursŭ de celŭ multŭ 126 de anĭ, adecă până în anulŭ Domnului 2006 ar trebuí sĕ ne stingemŭ cu toţii de pre teritoriulŭ statului ungarŭ. Adevĕratŭ, că cholera din véra anului 1873, — din causa condiţiunilor sanitare atâtŭ de primitive ale poporului nostru, căruia statulŭ îi impune mai multe greutăţĭ, de câtŭ câte favorurĭ îi întinde — în proporţiune va fi seceratŭ mai multe vieţĭ românescĭ decâtŭ maghiare, décă vomŭ considera d. e. că că locuitorii din Abrudŭ arŭ fi scăḑutŭ cu 1260=$30·51^0/_0$, ér cei din Breţcu cu 1436=$32·13^0/_0$, dar totuşĭ o scădere atâtŭ de mare, numai din neesactitatea compunerei datelorŭ ni-o putemŭ esplica mai multŭ. Apoi de altă parte, décă luămŭ în considerare, că din datele dela finea anului 1869, cum s'a calculatŭ numĕrulŭ naţionalităţilorŭ, şi că câtŭ de neesactă este composiţiunea datelorŭ dela începutulŭ anului 1881, atuncĭ trebue sĕ ḑicemŭ, că ne lipsesce chiar şi basa matematică sigură pentru o astfelŭ de deducţiune de aşa mare însemnătate; pentru că precum n'amŭ pututŭ sci, câţĭ amŭ fostŭ la finea anului 1869, când numărarea nu s'a făcutŭ şi după naţionalitate, — totŭ atât de puţinŭ putemŭ sci, câţĭ amŭ fostŭ la finea anului 1881, când în numĕrare au intratŭ alte neesactităţĭ. Noi credemŭ însĕ, că vomŭ purcede cu multŭ mai corectŭ, décă acele sute de mii de scădere le vomŭ scrie pe contulŭ elementului maghiarŭ, aşa încâtŭ astăḑi numĕrulŭ Româniloru din regatulŭ ungarŭ sĕ-lŭ putemŭ calcula cu celŭ puţinŭ 2'8—2 9, décă nu chiarŭ cu 3 milióne, cum este convingerea nóstră generală.

Aicĭ trebue sĕ accentuămŭ, că consistoriele nóstre, décă arŭ publica din când în când date esacte despre toţĭ supuşii lorŭ sufletescĭ, ne-arŭ face unŭ serviţiu fórte bunŭ pre acestŭ terenŭ alŭ statisticei, care la noi — durere — este atâtŭ de puţinŭ cultivatŭ şi atâtŭ de plinŭ de neesactităţĭ; dar repetămŭ, că datele sĕ fiă complete, pentru că d. e. ceea ce aflămŭ dela metropolia nóstră gr. or. arŭ fi fostŭ numai 1.501,813, complectŭ nu se póte numi. Altcum şi dela viitórea numĕrare încă putemŭ aştepta descoperirĭ nouĕ. (Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 26 Maiu st. n. 1885.

Rentă de aurŭ 4%	97.25
Rentă de hârtiă 5%	92.30
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146 40
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122 75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	107.—
Bonurĭ rurale ungare	103.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	102.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale transilvane	101.25
Bonurĭ croato-slavone	102.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	96 75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.70
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	117.70
Renta de hârtiă austriacă	82.30
Renta de arg. austr.	82.75
Renta de aurŭ austr.	108 10
Losurile din 1860	138.80
Acţiunile băncei austro-ungare	857.—
Act. băncei de creditŭ ung.	284.75
Act. băncei de creditŭ austr.	285.80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.86
Napoleon-d'orĭ	9.88½
Mărcĭ 100 împ. germ.	61. 5
Londra 10 Livres sterlinge	124.80

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 11 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	89½
Renta rom. amort. (5%)	—	92¼
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	—	31
Credit fonc. rural (7%)	—	102½
» " " (5%)	—	85½
» » urban (7%)	—	98¾
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	—	83½
Banca naţională a Românieĭ	—	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	275½	—
« » » Naţională	225	—
Aurŭ	11.25%	—
Bancnote austriace contraaurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 11 Maiu st. v. 1885.

	Cump.	Vênd.
Bancnote româneseĭ	8 90	8.92
Argint românesc	8.80	8.85
Napoleon-d'orĭ	9.86	9.87
Lire turcescĭ	11.10	11.15
Imperialĭ	10.10	10.12
Galbenĭ	5.80	5.84
Scrisurile fonc. »Albina«	100.50	101.—
Ruble Rusescĭ	124.—	125.—
Discontulŭ	7—10 % pe anŭ.	

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. Gross.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo, că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885 prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea completă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clusiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clusiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşov.